

Є Д Н І С Т Ї

Рік III. ВНУТРІШНЬО-ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ ГУ УНС Число 5 (15)

1. ЛИСТОПАД 1918

День 1. листопада 1918 року, це величній момент не тільки в історії Галицької Землі, але й усього українського народу. В цей день західня вітка українського народу кров'ю й залізом почала мостити свій шлях до самостійності й соборності, як частини в цілості української нації. Тому рік-річно мільйони українців згадують ту незабутню хвилину, коли над мурами старовинного українського міста Львова замаєли жовто-блакитні прапори і Західньо-Українські Землі після шістьсотлітньої неволі прокинулися до самостійного державного життя.

Наш виступ на Західньо-Українських Землях 1. листопада 1918 року покінчився тяжкою невдачею — страгою цих теренів у користь Польщі. Але крім сторінки чисто військової є ще сторінка політична й моральна. І власне ці сторінки роблять для нас дату 1. листопада 1918 року датою дорогою, яка наповняє гордістю серця всього українського народу. Во подіям у Листопадіві Дні 1918 року у Львові і усій Галичині ми завдячуємо те, що українськість Західньо-Українських Земель сьогодні стала безспірною.

Поляки твердили й твердять, що Галичина є польської землею, яку відібрав їм колись київський князь Володимир Великий, що від 14-го століття вона входила в склад Польщі, що вони відвоювали її також силою після розпаду Австро-Угорщини. І на цьому праві споконвічного завойовника вони базують свої претенсії до володіння над Галичиною.

Якщо б не було збройно-революційного виступу 1. листопада 1918 року, Польща була б перебрала владу в Галичині по Австрії, як її «правний» спадкоємець. І тоді всі наші лементи, плачі, биття у груди та відклики до сумління світу не викликали б у цьому світі ніякого відгуку і ми мусли б вже в умовах польської окупації прийти до того висновку, до якого прийшли 1. листопада 1918 року, — що наші домагання мусять бути підперті силою, отже треба збройної боротьби. Бо навіть найкращою дипломатією держави не будеється. Дипломатія може тільки домогтись у світі визнання того, що зобуто силою. Але тоді наша збройна боротьба ма ла б вигляд бунту проти законного власника Галичини — Польщі. Коли ж ми не чекали доки Польща доведе вигадане своє право на наші західні землі, а перші здійснили наше власне право, перебравши владу та створивши Західньо-Українську Народню Республіку, то не ми, а поляки зняли бунт проти відвічних господа-

рів цієї землі. І з огляду на це та з огляду на пізнішу перманентну боротьбу проти Польщі і чергових окупантів Західньо-Українських Земель, яка була вже не початком, а продовженням боротьби, розпочатої 1. листопада 1918 року, — приналежність Західньо-Українських Земель до України та наше право на них в розумінні світу стали безспірними.

Чин 1. листопада 1918 року в тодішніх умовах не міг не скінчитися нашою хвилевою поразкою. Галичина, не зважаючи на високорозвинену національну свідомість, після вибуху революції на Осередньо-Східніх Українських Землях під московською окупацією, в березні 1917 року, ще дово стояла поза засягом впливу революційних подій і державного будівництва над Дніпром. Шойно по 18-тих місяцях Української Революції над Дніпром її хвилі докотилися над береги Дністра і галицькі українці за прикладом Києва готуються до революційного чину. Але стан, який існував в менті Листопадового Зриву на Осередньо-Східніх Українських Землях не дозволяв на приєднання Галичини до існуючої над Дніпром Української Держави, бо саме тоді ця держава була тереном розгуду московської чорносотенщини та напередодні проголошення гетьманом Скоропадським ганебного маніфесту про федерацію з Московщиною. До того ж гетьман не хотів мати нічого спільного з Галичиною, боючись наразити собі претендентів на Галичину, поляків.

Таким чином на шлях державного будівництва Галичина стала власними силами. Ці сили далеко були нерівні з силами ворога. З українського боку в моменті зриву було коло 60 старшин і 1200 воєвк, які стали до боротьби. З польського — стало все, що говорило й думало по-польськи: поруч інтелігента — вуличник, поруч чоловіків — жіноцтво. З українського боку на фронт протипольської боротьби стала західня вітка українського народу, з польського — весь польський нарід, підтриманий всемоучою антантою. Тому сильніший за нас воєвк переміг, а зелений стил дипломатів у березні 1923 р. затвердив перемогу нашого ворога.

Вага чину 1. листопада 1918 року полягає в тому, що він відродив традиції боротьби за державну суверенність Галичини, спочатку як окремої держави, а згодом — невідільної частини Самостійної Соборної Української Держави. Те, що він коштував багато жертв людського життя, зробило його ще більш діючим і три-

валим. Герої, що полягли, — не є пропащі для справи визволення України. «Вони знали, що не випають, але з того вийде добро, їх смерть врятує Ірландію» — казала мати одного повстанця, зашудженого на смерть і розстріляного англіцями після здавлення ірландського повстання на Великдень 1916-го року. В цих словах тугою прибитої матері є глибока правда. Бо воля вимагає жертв, а жертви, положені в боротьбі за волю, є великою моральною силою. Вони родять і закріплюють в народі культ героїзму і жертвенности. Так виплачується безумство лицарів абсурду і таким є моральний капітал Листопадового Зриву.

З безпосереднього чину героїв Листопадового Зриву й положених ними жертв виріс грізний месник — Українська Військова Організація й Організація Українських Націоналістів, які у великій мірі припечатали долю передвоєнної Польщі.

Дальшим великим значенням Листопадового Зриву було створення реальних передумов духової й політичної соборности українського народу та територіальної соборности українських земель.

Історична доля Галичини на протязі 600 років була відмінна від долі інших українських земель. Чужі духово-культурні й політичні впливи відмінні від впливів на Наддніпрянщині лишили глибокий слід в психології й ментальності галицьких українців. Хоч національна свідомість галичан була доволі висока, проте в практично-політичному житті галицька суспільність не виявляла більшого зацікавлення справами цілості українських земель, а думала провінційними категоріями. Справа соборности вимагала поєднання і перетоплення двох психологій і двох ментальностей в горнилі соборного чину. Державнотворчий чин 1. листопада 1918 року створив передумови для Акту Соборности 22. січня 1919 року. І коли в липні 1919 року Українська Галицька Армія, витиснена поляками з Галичини, була приневолена перейти Збруч, який довгими століттями ділив живий національний організм на двос, то в цьому переході є глибокий зміст, бо він спричинився до витворення єдності цілей і змагань двох частин одного народу.

Таким чином день 1. листопада 1918 року вийшов далеко поза межі Галичини і став національною святістю всього українського народу. Кожному свідомому українцеві, де б він не був: в надрах підпілля, чи в загонах УПА, в пеклі заслання, чи в злиднях еміграції, — у цей день живіше б'ється серце і кріпне віра в нашу остачу перемогу.

Не зважаючи на героїські подвиги Української Галицької Армії, моря крові і гори трупів. — втримати самостійности Західньо-Української Народньої Республіки не було сили, як і не було сили втримати Української Держави над Дніпром. Вороги нас перемогли і розчвертували лі українські землі.

Але упадок української держави ніяк не по-

слаблеє політичного значення і моральної сили Листопадового Зриву. Для тих, що були його творцями, і для нових поколінь, вихованих на його світлих традиціях, — Листопадовий Зрив став символом невгнutoї волі української нації до її державного самоздійснення. Тому, хоч минає від цієї радісної хвилини 36 літ, традиція Листопадового Зриву не завмирає і події 1. листопада 1918 року стоять перед нами у своїй неспослабленій силі, величі й красі.

Учасники боротьби за Українську Державу 1917 - 20 років не зложили зброї й по її упадку. Її підхопили й нові покоління, що виховалися на світлих традиціях визвольної боротьби, відчули заповіт упавших героїв і стали поруч живих борців, щоб продовжувати боротьбу і довести її до переможного кінця.

Від листопада 1918 року до сьогодні Україна пройшла важкий і довгий шлях. З кожним роком множаться могили по широкій українській землі. Поруч жертв, зложених українським народом в роки визвольної війни, впали тисячі й тисячі тих, що перейняли з їх рук прапор боротьби і несплямленим несли його до останнього свого віддиху, а друзі їхні донесли до наших днів. В крові відроджена ідея Самостійної Соборної Української Держави переможно перетривала лихоліття чужої неволі і виявилася незнищимо живучою.

Знищивши самостійність Української Держави, окупанти знову розчвертували український організм. Але вони не знищили революційного горіння українського народу. І коли в шалених подіях другої світової війни знову впали штучні кордони, на українській землі почалося спільне переживання революційного процесу. В серці України, Києві, знову почалися глибокі революційні зрушення приспаних отруту московського соціалізму народніх мас. На стінах німецьких катівень сотні революціонерів, синів Наддніпрянщини й Наддністрянщини, Буковини й Закарпаття кров'ю писали національний відгомін українського революційного серця.

Воюючи революційне українство за майже чотири десятиліття ні на мент невагаючої боротьби збагатило свій досвід і закріпило самостійницьку ідею по всіх закутинах української землі. В горнилі революційної боротьби ми переродилися.

Сьогодні живемо в часах, що своєю жорстокістю і своєю смертельною небезпечкою перевищують усі страхоття, що їх Україна пережила на протязі своєї історії. Та ворожий похід на знищення ідеї 1. листопада і обох 22. січнів, який би жорстокий не був, не сміє її знищити. Нова війна не сміє нас заскочити непередготованими до здійснення нашого заповітного ідеалу — Самостійної Соборної Української Держави. Тому кожний день, кожна хвилина сьогодні мусять бути використані на скріплення нашої національної потужности й монолітности, бо безділля й байдужість штовхають нас у пропасть, з якої вороття немає. Тільки напрутою всіх своїх сил український народ зможе врятуватися від заглади, що її нам несуть вороги.

народом стоїть вимога — витривати. **Витривати за всяку ціну!**

Витривати, це значить не заламатися під напором несприятливих обставин. Це зміти відкинути від себе всі спокуси, які можуть відтягнути нас зі стійки на позиціях вірності й служби національно-визвольним ідеалам. Це значить витриматися на цих позиціях і всі свої сили віддати українським визвольним потребам.

Про українські землі годі тут говорити. Жорстока дійсність, повсякчасна боротьба і небезпека смерті родить і гартує титанів духа і чину, які наших порад не потребують. Але вони потребують і вимагають від нас нашого вкладу в спільне святе діло. Їхні зусилля, напрута й самопошвята повинні бути для нас прикладом наслідування.

Але оскільки проблема витривати у всій своїй повноті стоїть перед кожним українцем на чужині, то перед національним активом стоїть проблема витриматися не лише самому, але втримати в карбах моральної дисципліни й вірності національним ідеалам цілість еміграції. Себто своєю працею і поставою допомогти витривати іншим.

Ніхто з нас не має морального права відходити сьогодні від суспільного життя, бо хто від нього відходить, той розминається з своїми первісними цілями й настановами, а тим самим губить сенс свого існування. Це в першу чергу відноситься до елементу національно свідомого, який був заангажований у визвольній роботі перед виходом на чужину, байдуже чи то на власне бажання, чи то викинений всупереч своїй волі, виносячи тверду постанову не заломитися при жодних умовах. Бо коли ми присягали в дусі не осоромити друзів наших, які осталися на полі бою, коли ми постановляли організувати нові сили для боротьби на допомогу Батьківщині, то чи не є сьогодні ганьбою підмінувати ці високі ідеали й засади лакомством нещасним?

У нашій стійкості і вірності цим ідеалам і засадам нехай не зневірює нас те, що нераз бачимо перед собою темні й пустку, бачимо десятку тих, що відходять від праці, промінюючи ідею служби великій і святій справі на безплідний спокій, добробут і безтурботне животіння. Бо не

вони творитимуть велике завтра свого народу. Нехай прикладом нашим стануть ті, що гинуть, але не ломляться.

На Рідних Землях перед нашими друзями, воїнами Української Національної Революції стоять далеко більші небезпеки, ніж ми їх маємо на чужині. Проте, будучи свідомими, що своєю боротьбою підтримують в народі духа неупокореності, вони не ломляться, ані не зневірюються. Нехай свідомість цього допоможе і нам на чужині видержати й зберегти горіння святого вогню любови, посвяти її жертвенності серед найширших кругів нашої еміграційної спільноти та припинити процес її духового відривання від рідного ґрунту та вростання в чужий духовий світ і втримати її зір, зверненням до Рідних Земель.

День чергового Великого Зриву нації граде. Коли хочемо, щоб вона зустріла його з дорітком і досвідом набутим чотирьома десятиліттями боротьби, досвідом окупленим мільйонами жертв, а не з туманним двоєдушним новим 1917 р., чи з кралоюю й братовбивствами 1941 р., то ді не сміємо заломитися у цій важкій пробі, то зважити — мусимо виправати.

Усім скептикам слід пам'ятати, що помимо з'ясованого тут стану, еміграція все таки живе й діє на всіх доступних їй відтинках національного життя. Живе, діє і творить цінності, значення яких далеко переростає потреби її самої, бо вони скріплюють націю в її поході до своєї заповітної мети. Ці здобутки нехай і невиспачальні у співвідношенні до наших спроможностей, але все ж вони характеризують наявність поміж еміграцією людей, і то як з «новою», так і «старою» еміграції, які не затрили почуття обов'язку служити визвольним потребам Батьківщини, не проміняли ідеї за «шмат тиллої ковбаси», не заломилися, але вмюють «проти надій сподіватися». Не будь серед нас цих людей сильної віри й незламної постави, не будь їхньої щоденної мозольної праці, обличчя української еміграції сьогодні виглядало б куди гірше.

Тому й не може бути мови про безцільність ангажуватися в суспільну роботу. Її треба робити за всяку ціну, бо нею ми підслюємо живучість нашої національної ідеї.

В. Мулик

ДО ВСІХ ЧЛЕНІВ УНС

Мимо нашого кількарязового звертання з проханням до всіх членів УНС співпрацювати з нашим бюлетенем, шляхом присилання нам статей і дописів та відлуків на помішувані статті, ми їх не отримуємо. Ми звертаємося до всіх членів УНС з наступним проханням:

В цьому числі «Єдності» є поміщені дві статті, котрі заторкують найбільш пекучі проблеми з життя нашої еміграції: проблема активності

української еміграції і проблема виховання молоді. Просимо всіх членів, перечитавши ці статті, висловити свої думки до заторкнених в них справ. Віримо, що справами активності нашого національного життя й виховання нових кадрів нашої інтелігенції члени УНС боліють не менше від членів Головної Управи, тому й нам цікаво почути думку кожного з Вас, що допоможе нам в дальшому розглядати ці питання під кутом їх конкретної реалізації.

ОБІЖНИК ГОЛОВНОЇ УПРАВИ

I. Організаційні справи.

1 Не дивлячись на вимогу Головної Управи, що вживає з постанови 5. З'їзду УНС, подава ти кожного місяця звіти з діяльності, Головна Управа від деяких клітин таких звітів не отримує. Це приводить до того, що Головна Управа в деяких випадках не знає, що діється в окремих клітинах.

Всі ті клітини, які до 10. листопада не пришлють звітів з діяльності за місяць жовтень, ми будемо примушені притягнути до відповідальності.

2. В попередньому обіжнику ми нагадували Управам клітин відновити з початком шкільного року навчання в українських школах там, де школи існували в попередніх роках, і переглянути можливості створення шкіл там, де їх досі ще не було, та постійно інформувати Головну Управу про стан шкільництва. У цій справі рівнож не всі клітини відгукнулись. Пригадуємо не занедбувати даліше справи рідного шкільництва та обов'язково інформувати про неї Головну Управу.

3. В кількох школах УНС вже відновлено навчання. Від наступного числа «Єдності» ми почнемо друкувати вказівки вчителям щодо ведення шкіл та форм і метод навчання, пера пани Дарії Сяк.

4. Незабаром появиться Календар-Альманах УНС на 1955 р. Альманах буде виданий накладом УНС з нагоди 5-ліття діяльності та багатий змістом. Поруч історії УНСоюзу й УНС та їхніх клітин, читачі знайдуть історичний огляд цілості українського життя в усьому світі та багато статей з різних ділянок.

Поручаємо Управам клітин вже тепер розглянути можливості кольпортажу Альманаху поза членами УНС й передплатниками «Українського Слова», які отримають Альманах по зниженій ціні, й присилати замовлення.

5. Досвід стверджує, що відвідати осередків делегатами Головної Управи є найуспішнішим засобом у поладжуванні всіх організаційних справ клітин УНС та маєть добрий вплив на розвиток праці клітин. Рівнож виголошувати делегатами святочні доповіді, й доповіді на актуальні теми перед ширшими колами громадянства підвищують рівень імпрез, скріплюють його поставу до організованості та спонукують до активності. Оскільки осінь і зима є сезоном, в якому діяльність клітин є найбільш жвавою, просимо Управи закликати до себе делегатів Головної Управи.

Головна Управа нагадує Управам клітин, що вони зобов'язані згідно з постановою З'їзду УНС запрошувати до себе делегатів Головної Управи найменше два рази в рік, оплачуючи кошти подорожі.

6. Доручається Управам клітин УНС і всім членам розглянутися в можливостях приєднання нових членів УНС та заснування нових

клітин, діючи самостійно там, де це є в силах клітин, та звертаючись до Головної Управи за поміччю там, де вона потрібна. Про заходи в цій ділянці обов'язково інформувати Головну Управу в місячних звітах, а у спішних випадках — окремим листом.

II. Культурно-освітні справи.

1. Поручаємо всім клітинам УНС влаштувати річницю Листопадового Зриву. Святочний реферат друкуємо в цьому числі «Єдності». Організатори свята повинні подбати на місці про збагачення програми деклямаціями, піснями, інсценізаціями, споминами учасників тощо, залежно від місцевих можливостей і умов. Святкування повинні бути закінчені до кінця листопада найпізніше. Перед святом слід присилати до «Українського Слова» оголошення, а по їх відбутті — дописи.

2. 21. листопада випадають Роковини Базару. Управи клітин повинні подбати про вшанування пам'яті жертв Другого Зимового Походу в 1921 р. і здвигу на їх Могили під Базаром 1941 р. Панахидами й Академіями, а коли на це не дозволяють обставини — жалібними сходами громадянства.

3. Поручаємо Управам клітин зробити в місяці листопаді два рази сходини членів. На одних з них слід перечитати й обговорити це число бюлетеню «Єдність». Програму других сходин організатори повинні скласти за власною ініціативою, маючи до вибору: доповіді, дискусії, голосне читання якоїсь книжки і т. п.

4. Слід уже тепер приступити до підготовки Ялинки для дітей під час Різдвяних Свят і якоїсь різдвяної або новорічної імпрези для старших. За ближчими інформаціями й порадами просимо звертатися до Головної Управи.

III. Фінансові справи.

1. Не зважаючи на те, що встановлений 5. З'їздом УНС речинець плат членських внесків до Головної Управи давно минув, досі не всі клітини вив'язалися зі своїх обов'язків. Управи клітин мають вирівняти всі залеглисті до кінця листопада й мусять пам'ятати, що своїми проволіканнями в такій важливій справі вони надзвичайно гальмують всю працю нашої організації.

2. Також не всі клітини своєчасно присилають усталену 5. З'їздом щомісячну суму на утримання південноплатного працівника Головної Управи. Деякі клітини навіть нічого досі не вплатили на цю ціль, хоч для них було усталено вплачувати найменшу суму — 200 фр. місячно. Це недбальство дуже сумно характеризує такі клітини, бо тяжко йняти віри, що ці клітини не спроможні вплачувати свою частку, і невплачуючи її, вони виявляють цим свою нездисциплінованість.

Париж, 25. жовтня 1954 .